



Portret pape Aleksandra VII, detalj, Narodni muzej u Zadru, inv.  
br. 117.  
*Portrait of Pope Alexander VII, detail, National Museum in Zadar,  
Inventory No. 117.*

## Marija Stagličić

Institut za povijest umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu

Izvorni znanstveni rad – Original scientific paper  
predan 10. 1. 1992.

# Zbirka slika zadarskog plemića Jerolima Soppea (oko 1600-1669)

Predodžba o baroknoj umjetnosti u Dalmaciji dobila je svoje obrise pošto su istraživanja u posljednje vrijeme otvorila nove vizure i postavila uporišne točke. Time je podignuta koprena koja je obavijala ta teška i ratna vremena 17. i 18. stoljeća i sve donedavno nametala zaključak da »inter arma silent musae«, što je zbog nedovoljne istraženosti bilo prihvaćeno. Povratak baroku u znanstvenim istraživanjima privlači podjednako muzikologe, književne teoretičare i povjesničare umjetnosti. Razotkrivajući polako kulturni život Dalmacije u tim složenim vremenima, sve više stječemo uvjerenje da su gradovi na obali, iako pritisnuti ratovanjem, slijedili zapadnoeuropske trendove umjetnosti i mode, glazbe i književnosti, čudoređa i društvenih igara. Potvrdu toga vremena možemo pronaći u Jarnovićevoj glazbi, Barakovićevim stihovima, Kokoljinim freskama i drugim djelima, koja, iako rijetka, strše kao sigurna znamenja kulturnog i umjetničkog života primorskih gradova. Domaći majstori ne dosežu umjetničke vrhunce svoga vremena, ali u školovanim krugovima ovih primorskih sredina prati se europski »standard« nabavkom slika, kipova i oltara, koji su mahom do danas sačuvani i u manjim, otočkim sredinama. O mnogim segmentima života još premalo znamo da bismo mogli stvarati kulturološke sinteze, pa tako samo slutimo dah vremena šetajući barokiziranim interijerima crkava ili napuštenim plemićkim ljetnikovcima. Pravi život najbolje možemo osjetiti listajući sačuvane arhivske spise u kojima brojne bilješke otvaraju uvijek nove spoznaje o prohujalim vremenima.

U zadarskome Historijskom arhivu posebno su zanimljivi spisi koji sadrže inventare imovine i dobara nekoliko zadarskih građana koji su, iako opterećeni nesmiljenim tursko-mletačkim vojnima, imali snage i potrebe da svoje domove ukrase slikama, a za vlastite knjižnice pribave najnovija izdanja filozofskih, prirodoslovnih ili književnih djela. Susreću se tu prezimena Armadi, Dragović, Danielli, Mihilja, Ferra, Girardini, Detrico, Spingaroli, Soppe, Scarpolina, Stocco i Lucari.<sup>1</sup> Čitajući spomenute inventare, ulazimo u zgrade kojih više nema, prolazimo odajama gdje su visjele svetačke slike i portreti, zavirujemo u škrinje od orahovine sa složenim stolnjacima i posteljinom, razgledamo zlatninu i nakit, gdje se može pronaći i poneki medaljon ispisan glagoljicom.

Po svom bogatstvu i obimu inventari su različiti, ali je svaki od njih mali isječak iz života tadašnjih građana Zadra. Inventar pravnika Jerolima (Gerolimo) Soppea odskače među ostalima ne samo brojem već i raznovrsnošću slika te bogatom knjižnicom. Sastavila ga je njegova udovica »donna Paladina« ujesen 1669, sitnim i stenografskim rukopisom, opisujući znalački svaku ikonu, sliku i grafiku i koristeći se udomaćenim izrazima za pojedine sobe, stubišta ili balkone svoje kuće koja je bila smještena blizu današnjega Narodnog trga u Zadru. Upućena u nazive djela pa i tehniku izrade, ova je plemkinja sastavljanjem inventara ujedno pokazala visoku naobrazbu i upućenost u zbirku slika i knjiga koja je nakon muževljeve smrti trebala biti popisana. Tako neke slike spominje po nazivima koji su u obitelji bili uvriježeni, kao, naprimjer, »slika zvana Fetont« ili druga koju su zvali »Slava«. Slike su joj bliske kao i dijelovi kuće koji također imaju svoje nazive, pa se tako portik stubišta zove »balador«. Tim spontanim i dodatnim izrazima ovaj je inventar dobio prizvuk prisnosti što ga također odvaja od ostalih u spomenutim spisima iz 17. stoljeća.

Obitelj Soppe stara je zadarska patricijska loza. Njezino se genealoško stablo s početka 18. stoljeća čuva u Historijskom arhivu u Zadru.<sup>2</sup> U tom dokumentu prvi član obitelji spominje se oko polovice 11. stoljeća, a posljednji u prvoj polovici 18. stoljeća. Uz imena članova obitelji spominju se samo datumi vjenčanja. Prema G. Sabalichu obiteljsko ime Soppe najranije

### Sažetak

*Na temelju arhivskih podataka osvjetljen je lik zadarskog plemića Jerolima Soppea (oko 1600-1669) i njegova zbirka slika koja je bila smještena u jednoj od obiteljskih palača u gradu. Veoma bogata zbirka (94) sastojala se od portreta (16) te svetačkih (28) i profanih slika (33). Zanimljivo je da su brojniji profani prikazi, među kojima su se nalazili pejzaži te mitološke i žanr-scene. Taj dio zbirke najvjerojatnije je prikupljen za Jerolimova života. Među svetačkim slikama bile su tri bizantske ikone. Ne samo brojnost već i raznolikost zbirke otvara nove spoznaje o kulturnoj i umjetničkoj razini Zadra u vrijeme kada njegovo plemstvo kao i šira dalmatinska regija sudjeluje u jednom od mletačko-turskih ratova. Autorica ovoj zbirci pripisuje četiri portreta iz Narodnog muzeja u Zadru, s osobitim naglaskom na portret pape Aleksandra VII.*



Portret Karla Ludovika, Narodni muzej u Zadru, inv. br. 114.  
*Portrait of Karl Ludovik, National Museum in Zadar, Inventory No. 114.*



Portret muškarca u oklopu, Narodni muzej u Zadru, inv. br. 115.  
*Portrait of a man in armor, National Museum in Zadar, Inventory No. 115.*

se spominje na zadarskom području potkraj 12, odnosno potkraj 13. stoljeća.<sup>3</sup> Prema istom autoru Jerolim Soppe studirao je pravne znanosti u Padovi od 1622. do 1624.

Osim Sabalichevih bilježaka i podataka iz genealoškoga stabla Jerolima možemo pratiti u njegovu vijećničkom poslu a kroz zapisnike sjednica zadarskog Vijeća. Mladi Jerolim prvi put se kao član spominje na sjednici zadarskoga Gradskog vijeća 29. rujna 1623, i taj put bez titule.<sup>4</sup> Godinu dana kasnije, u listopadu 1624, prvi put se spominje titula »doktor«, a na sjednici od 10. lipnja 1625. kaže se da je »Gerolimo Soppe Dottor di Leggi«. Prema slobodnoj procjeni zaključujem da je tada Jerolim mogao imati oko 25 godina, odnosno, za pretpostaviti je da je rođen na samom početku 17. stoljeća. U zapisnicima sa spomenutih gradskih sjednica spominje se neprekidno u raznim vijećničkim obvezama, poglavito vezanim uz pravničke poslove raznih samostana, sve do sjednice 13. srpnja 1669. Nakon tog datuma više ga ne susrećemo. U prosincu iste godine u Vijeću ga je, čini se, naslijedio Ivan (Giovanni) Soppe Fortezza. Jerolim je znači umro u razdoblju između 13. srpnja, kad ga se više ne spominje, i 17. studenoga, kad je njegova udovica »donna Paladina« sastavila inventar dobara. Prema spomenutom genealoškom stablu obitelji Soppe-Papali iz 18. stoljeća Jerolim se oženio za Paladinu (čije prezime nije zapisano) 1646. te je s njom imao tri sina.<sup>5</sup>

Obitelj Soppe imala je više kuća-palača u gradu, od kojih su neke pripale mirazom, pa ih G. Sabalich u svojem vodiču iz 1897. nabraja kao palače Soppe-Papali,<sup>6</sup> Soppe-Fozza,<sup>7</sup> Soppe-Fozza-Borelli<sup>8</sup> te Soppe-Bianchini.<sup>9</sup> U Sabalichevo vrijeme,

čini se, nije postojala, ili se više nije vodila kao palača Soppe, ona u kojoj je u drugoj polovici 17. stoljeća živio Jerolim Soppe.<sup>10</sup>

Inventar je sačinjen u kući smještenoj između »granice posjeda crkve sv. Mihovila i Gospodskog trga«. Slike su popisivane u takozvanoj »velikoj sobi«, u portiku stubišta zvanom »balador«, u »jugozapadnoj sobi« koja je bila predsoblje radne sobe, u velikoj novoj sobi u blizini vrta« gospode Matković«, u »gornjoj južnoj sobi« te konačno u radnoj sobi, u kojoj bijaše najveći broj slika. U popisu se velika pažnja poklanja izgledu i izradi okvira. Razlikuju se izrezbareni okviri, koji su pozlačeni ili samo na rubovima dotaknuti pozlatom, ili su obojeni crnom bojom na kojoj pokatkad također ima malo pozlate. Drugi su izradeni, ali glatki okviri, vjerojatno s nekakvom klasičnom profilacijom, kod kojih se ne spominje ni pozlata ni boja. Brojne slike bile su bez okvira.<sup>11</sup>

Većina slika religiozne je tematike, a imenovane su prema ikonografiji i svetačkom liku koji prikazuju, dok portreti i svjetovni prikazi nemaju uvijek naziv sadržaja slike. Od tehnika jedino se izdvaja bakrorez, dok se ostale ne spominju. Slike na kartonu posebno su označene. Zanimljivo je da je samo za jedan portret naglašeno da je raden na platnu, a taj bijaše složen u sanduku, što je možda bio razlog da se istakne materijal na kojem je slika napravljena.

### Popis slika

U velikoj sobi popisano je petnaest slika, pretežno prikaza Gospe ili pojedinih svetaca, zatim dva portreta, jedan pejzaž





Portret muškarca u oklopu, Narodni muzej u Zadru, inv. br. 116  
*Portrait of a man in armor, National Museum in Zadar, Inventory No. 116.*



Portret pape Aleksandra VII, Narodni muzej u Zadru, inv. br. 117.  
*Portrait of Pope Alexander VII, National Museum in Zadar, Inventory No. 117.*

i tri profane slike, čiji sadržaj nije pobliže označen. Tri su slike označene kao starinske, od kojih su dvije bizantinskog stila.

Najuglednije mjesto na zidovima ove sobe zauzimala je prva spomenuta slika sv. *Magdalene*, čiji je okvir bio izrezbaren i točkasto pozlaćen. Uz nju su bile tri *profane slike*, koje su donesene sa stropa kuće obitelji Galelli kod crkve sv. Krševana. U sanduku od orahovine bio je složen portret *Lodovica Soppea*, jedina slika za koju se ističe da je izrađena na platnu. Također u sanduku spremljena je i *Gospina* slika. Druga *Gospina* slika, čiji je izrezbareni okvir bio lagano posrebrn, visjela je na zidu, a u njenoj blizini na velikom kartonu bila je *Gospa s mrtvim Kristom*. Nižu se: jedan starinski procesijski *Agnus Dei* te dvije sličice svetaca s pozlaćenim okvirima: *Sv. Antun* i *Sv. Srećko* u milosti. Slijede još četiri manje slike i dvije bizantske ikone na kojima je prikazana *Bogorodica*, a zatim *portret* nepoznate žene i *pejzaž* na papiru.

Prolaz na stubištu ukrašavala je *Gospina* slika s izrezbarenim pozlaćenim okvirom i *pulena* s galije u liku Blažene Djevice.

Dvije svetačke slike, *Sv. Jerolim* i *Sv. Sebastijan*, bile su u južnoj sobi, obje u skromnim glatkim okvirima.

U velikoj novoj sobi, što je gledala na vrt gospodarice Matković, nije bilo slika, samo jedno starinsko *Raspeće* smješteno u ormaru.

U gornjoj sobi što je gledala na jug bilo je dvanaest slika različita sadržaja, najviše s likom Majke Božje, ali ima i portreta i pejzaža. Slike su bile raznih veličina, a po ocjeni vlasnice

i različite vrijednosti, jer neke od njih nije pobliže opisala. Najvažniji umjetnički predmet dolazi na prvo mjesto u popisu, a ovdje je to bizantska ikona s prikazom *Bogorodice*, koja je bila smještena u vlastitom kućištu oltara. Slijede *Gospa sa sv. Antunom* i *Naš Gospodin na Križnom putu*, obje su slike u glatkim okvirima. Mala slika s izrezbarenim okvirom prikazivala je *Uznesenje*, a jedan prikazuje samu *Paladinu*, a drugi *Julija Grisogona*. Nekoliko manjih slika, vjerojatno na okupu, vlasnica je držala manje vrijednim jer spominje samo njihove okvire, dva glatka i dva rezbarena. U blizini je i mala *Gospina slika*. Posljednja popisana slika u ovoj sobi prikazuje *oluju na moru*.

Najveći broj slika, dakako, bio je u radnoj sobi. Njezin pobliži opis nemamo. U njoj je zabilježeno pedeset popisnih jedinica, ali je spomenuto više od pedeset slika jer se u popisnoj jedinici broj 65 (moja numeracija) spominju dva bakroreza s prikazom pejzaža, pod brojem 68 tri svetačke slike i jedna žanr-slika s usnulom djecom te pod brojem 26 deset malih svetačkih slika. Znači sveukupno šezdeset i dva prikaza.

Na prvom je mjestu *Gospina* slika u pozlaćenome izrezbarenom okvirom. Slijedi deset manjih svetačkih slika od kojih su jedne u glatkim a druge u izrezbarenim okvirima. Čini se da su bile obješene oko *Gospine* slike. Nakon te grupe s religioznom tematikom slijede slike povijesnih, mitoloških i svetačkih likova i obiteljski portreti. *Hanibal Kartažanin* bio je u izrezbarenom okvirom kao i *mitološki prikaz* s temom *Sunčeva sina »detto Fetonte«*. Slijedeća slika s izrezbarenim okvirom prikaz je *Italije*.<sup>12</sup> *Sv. Jerolim* bio je u pozlaćenome izrezbare-

nom okviru, a *Nas Gospodin* u crnome rezbarenom okviru. Također je u crnom okviru bila i slika nekog sveca.

Slijede portreti *don Maria* i *kardinala Gigija*, koji su vjerojatno bili članovi obitelji, te portret *pape Aleksandra VII.* Zanimljivo je da se nedaleko u radnoj sobi nalazila još jedna manja slika istoga pape, koji je bio podrijetlom iz Siene, imenom *Fabio Chiggi* (1599–1667), poznat kao znanstvenik, krepstan čovjek i prijatelj umjetnosti. Za njegova pontifikata (1655–1667) podignute su kolonade pred crkvom sv. Petra. Nije isključeno da je obitelj Soppe preko spomenutog kardinala *Gigija* bila na neki način bliska tadašnjemu Svetom Ocu.

Do tih crkvenih dostojanstvenika bila je velika alegorijska slika zvana *Slava*, a do nje velika slika *cvijeća*, koja je ranije bila u sobi ispod balkona. Toj grupi pripadala je i alegorijska slika *Jesen*.

Slijede dva portreta, jedan gospodina *Jerolima Grisogona*, u bogatom okviru s laganom pozlatom, te portret pokojnog *Pompea Grisogona*. Zatim dolazi uokvirena slika s prikazom grada *Milana* i njegove države, a do nje *Suzana* i portret pokojnoga pukovnika *Soppea*. Primjećuje se da kod onih obiteljskih slika koje prikazuje Jerolimove i Paladinine suvremenike obično nedostaje ime ili prezime. Na taj način zabilježeni su portreti »don Maria«, »kardinala Gigija« »pokojnog pukovnika Soppea« i »pokojnog fratra Maranella«. Drukčije je s članovima obitelji Grisogono, čiji su portreti zapisani »službeno«, imenom i prezimenom i vjerojatno predstavljaju pretke, možda i s Paladinine strane, iako se njezino prezime iz dosadašnjih podataka ne može odgonetnuti.

Među portretima stajala je slika zvana *Proljeće*, uokvirena rezbarenim okvirom. Do nje je bila velika, pozlaćenim okvirom ukrašena slika *Federika Grisogona*, zadarskoga renesansnog liječnika, znanstvenika i astrologa koji je živio na prijelazu 15. u 16. stoljeće, zatim slika *Lukrecija* (ili *Semiramida*), mali portret pape *Aleksandra VII.*, do njega crno uokvireni portret *Ludovika Grisogona*, zatim portret *Giana Grisogona* u pozlaćenom okviru.

Slijede crteži krajolika, gradova i zemalja. Najprije se spominje crtež na papiru s prikazom *Italije*, a zatim drugi, kaširan na drvu s venecijanskom vedutom *Ponte di Rialto*. Među tim radovima veću je važnost imao crtež osvojenoga *Klisa*, u izrezbarenom okviru.

Nižu se crteži *Italije na Jadranu*, a zatim crtež *Murtera*, pa uokvirena slika nekih krajeva i važna slika u crnom okviru, ponovno *Italija na Jadranu*. Slijede tri uokvirena crteža gradova *Antverpena*, *Brede* i nekog grada u *Flandriji*.

Taj niz crteža prekidaju dva portreta, jedan u bogatome pozlaćenom okviru s velečasnim *Giuliom Grisogonom*, a drugi u izrezbarenom, ali ne i pozlaćenom okviru s pokojnim fratrom *Maranellom*.

Opet se nižu krajolici i gradovi. Tako se spominje crtež nekog mjesta čije je ime nečitko, zatim dvije sličice *krajolika* radene u tehnici bakroreza, uramljene crnim izrađenim okvirima. Slika *svetog Jerolima* u punoj figuri imala je izrezbareni okvir, a bez okvira bila je slika do nje *Balkonska ograda s krajolikom*. U jednoj popisnoj jedinici spominju se sljedeće četiri slike: *Sv. Frano s Anom Soppe*, dvije manje podjednake svetačke slike *Sv. Dominik* i *Sv. Josip*, a na kraju slika *Spokojni mališani* (Puppi pacati) čiji naziv upućuje na pomisao o žanr-sceni kabinetskog tipa u tradiciji nizozemskog slikarstva 17. stoljeća.

Na kraju popisa slika iz radne sobe bili su radovi koji su se vlasnici činili manje vrijednima. Tako u sljedećoj popisnoj jedinici procjenjuje samo vrijednost okvira. U tom je nizu i

kaširani crtež na drvu koji prikazuje četiri strane svijeta. Taj je crtež imao izrezbareni okvir. Sljedeći crtež na papiru bijaše prikaz *Šibenika*. Do njega je bila sličica trajno mladog ljubimca boginje *Selene*, *Endimiona*, pozlaćena okvira. I konačno slika na papiru *Izlazak sunca*.

Time je dovršen popis slika u radnoj sobi, kojim je obuhvaćena glavina toga bogatog fundusa. U inventaru se spominju slike još jednom. U prostoru gdje je bila smještena izuzetno bogata knjižnica bijaše sedamnaest sličica izrađenih na papiru, uokviranih, na kojima su prikazani neki likovi koje vlasnica pobliže ne opisuje.

U daljem tekstu inventara obitelji Soppe slijedi nekoliko stranica posvećenih popisu brojnih knjiga, čije objavljivanje iziskuje posebnu studiju. Na kraju teksta slijedi spisak nekretnosti.

Iako se zna da su brojne zadarske patricijske obitelji tradicionalno održavale visoku civilizacijsku i kulturnu razinu napajajući se saznanjima mahom u talijanskim sveučilišnim centrima, toliko bogatstvo slikarskih djela u obiteljskoj kući usred Zadra u jeku tursko-venecijanskih borbi u zaleđu grada ipak iznenađuje. Ali ne samo to. To saznanje baca novo svjetlo na kulturnološku razinu onog sloja građana koji su bili nosioci i sudionici civilizacijskih, političkih i gospodarskih procesa u svojoj regiji. Uobičajeno je da se u takvim zbirkama slikâ nađu portreti uglednih predaka obitelji; također je za očekivati da u njima budu razne svetačke slike. Zanimljivo je, međutim, da se čuvaju srednjovjekovne slike i bizantinske ikone. Pravo iznenađenje predstavljaju suvremene teme na slikama pejzaža i žanra. Upravo tim dijelom zbirke iskazuje se širina *Jerolima Soppea*, koji je za svoga života sakupio slike s raznim temama. *Oluja na moru*, *Cvijeće*, *Jesen*, *Proljeće*, *Izlazak sunca*, *Balkonska ograda s krajolikom*, *Spokojni mališani*, a u taj niz svakako spadaju i vremenski bliske kao što su portreti pape *Aleksandra VII.* ili crtež osvojenog *Klisa* i nekog flandrijskoga grada, a logično bi bilo da su i crteži *Šibenika* i *Murtera* kao i venecijanskog mosta *Rialto* nastali u 17. stoljeću. Koliko je mitoloških i alegorijskih scena *Jerolim* naslijedio, a što sâm nabavio, teško je reći, a još teže je to ustvrditi za slike religioznog sadržaja, iako bi bilo za očekivati da su neki od prikaza sv. *Jerolima*, *Sebastijana* ili *Magdalene* mogli biti i baroknih odlika.

U zadarskome Narodnom muzeju čuvaju se četiri portreta, od kojih jedan prikazuje *papu Aleksandra VII.*<sup>13</sup> Slike su podjednake dimenzija i jednako zamišljene, tako da su portreti smješteni u tamne ovale. Dvije nisu restaurirane, treća je djelomično očišćena 1965, a portret *pape Aleksandra VII.* kvalitetno je obnovio akademski slikar M. Kotlar 1989.

Taj portret, koji ima inventarni broj 117, mogao bi povezati sa spomenutim portretom *pape Aleksandra VII.* iz zbirke *Jerolima Soppea*. Dimenzije slike su 76 × 62 cm. Bljedolice lice tamnoplavih očiju s velikim crnim brkovima i malom bradom izranja iz tamnosmedeg ovala slike. Crvena kapa s bijelim obrubom te crveni ogrtač sa zlatnim vezanim rubovima koloristički su detalji ove slike u čijim uglovima piše:

## VII. – PONT. – MA(X) – ALEX

Portret je standardni barokni rad i s obzirom na prikazani lik mogao bi se datirati u drugu polovicu 17. stoljeća.

Pod inventarnim brojem 114 čuva se portret *muškarca*, dimenzije 76 × 63 cm, djelomično restauriran 1965. Na ovoj slici prikazano je poprje sredovječna muškarca. Ima dugu smeđu periku, plave oči, upadljiv crven nos i pune usnice nad kojima su tanki crni brkovi. U oklopu je, preko kojega je prebačena

svijetloplava traka. Iznad oklopa izviruje tamnoplavi ovratnik ukrašen širokom čipkom i dvjema kićenkama. Svijetloplava traka i tamnoplavi ovratnik s čipkanim rubom te laganocrveni nos koloristički su efekti koji daju živost ovome portretu. U uglovima slike piše:

CAROLVS – LVDOVICVS – CO. PALLA. RN; – S..E-LECT.

Ovaj portret mogao bi se povezati sa slikom u crnom okviru koja je prikazivala *Ludvika Grisogona* a nalazila se uz portret *pape Aleksandra VII.* u Jerolimovoj radnoj sobi. To što je portretirani Karlo Ludvik bio »comes palatinus reverendus« potvrđuje pretpostavku da je član ugledne zadarske obitelji Grisogono. Slika je kvalitetnija od prethodne i vjerojatno je rad drugog majstora.

Pod inventarnim broj 115 portret je *muškarca u oklopu* iz kojega izviruje bijeli ovratnik. Tamna kosa uokviruje namršteno crveno lice s brčićima. Dimenzije slike slične su prethodnima, 76 × 1,5 cm. Slika nije restaurirana, kao ni ona s inventarnim brojem 116. I ova druga donosi poprsje muškarca visoka čela, duguljastih očiju i finih tankih obrva. Nos mu je uočljiv i crvenkast a usne crvene i pune, uokvirene smeđim brkovima i šiljastom bradom. I ovaj lik je u oklopu nad kojim je visoki bijeli ovratnik. Dimenzije slike su 76,5 × 63,5 cm.

Iako posljednje dvije slike nisu restaurirane, vidljivo je da su povezane s drugim dvjema. Na to nas upućuje ista veličina platna i jednako likovno rješenje. Uz uvjerljivi portret *pape Aleksandra VII.*, i mogući prikaz *Ludovika Grisogona* možemo pretpostaviti da su i preostale dvije iz iste zbirke, odnosno, ostatak velikoga fundusa Soppina obiteljskog muzeja. Vjerujemo da će restauracija tih dvaju portreta potvrditi navedenu pretpostavku.

**Prilog:**  
**Magnifica Comunità di Zara, busta II, br. 149.**  
**17. novembre 1669.**

Questo e l'inventario delli beni et effetti, che si sono ritrovati in aver, et in Casa dell'quondam signor Gerolimo Soppe Dottor.

Una Casa di Habio posta tra il confin di San Michel et piazza detta di Signori in Camera detta grande

(1) Un quadro di Santa Madalena con sfasse tocca d'oro, tre altri profani in bona forma, furono della suffitta d'una camera in Casa Galelli à San Grisogono.

In una cassa di noghera lavorata:

(2) Un retrato in tella del quondam s. (ignor) Lodovicho Soppe. In un altra cassa di noghera schetta:

(3) Un quadro di Madona, et uno sachiel piccolo d'acqua santa d'argento.

(4) Un quadro della Madona, con sfasse nere toche d'argento.

(5) Una Madona con nostro S. (ignore) morto, in Carton grande.

(6) Un agnios dei, papal vechio, et antico.

(7) Doi quadretti, uno di S. (ant) Antonio con sfasse dorade, et l'altra di S. (anto) Felice in carità.

(8) Doi quadretti al antica, piccoli pitura Grega della Madona vechi.

(9) Un retrato piccolo d'una donna.

(10) Un altro in carta à paesà.

In portigo detto balador di scalla:

(11) Un quadro della Madona con sfasse dorate.

(12) Una insegna da Galia, dalla Beata Vergine.

In Camera da Garbin, contra studio:

(13) Un quadro con sfasse schiette di San Gerolimo.

(14) Un altro simile di San Sebastian.

In Camera nuova Grande, appresso l'orto da (domina) Matcovich sono:

(15) Un Crucifisso in un armer al antica.

In Camera di sopra da siroco del andito antescrito ci sono:

(16) Una Madona in quadro con sua Casa d'altar alla Grega vechia.

(17) Un altra Madona in quadro, con San Antonio schietta.

(18) Un quadro schietto di nostro Signor ove vien spogliato nella sua passione.

(19) Un altro quadretto piccolo sfassato, in rame l'anunziata.

(20) Un retrato schietto della d.(onna) Paladina.

(21) Un altro del qm(quondam) Rv.(reverendo) Gulio (!) Grisogono.

(22) Uno quadrel della Madona schietto.

(23) Quatro quadretti altri schietti, e sfassati.

(24) Un quadro schietto di fortuna di mare.

In studio ci sono le infrascritte robbe, cioè:

(25) Un quadro della Madona con sfasse dorate.

(26) Dieci quadri piccoli, tachati(!) atorno, sfassati, schietti; con diversi santi.

(27) Un quadro con sfasse, d'Anibale Cartaginese.

(28) Un quadro con sfasse do.(detto) Fetonte.

- (29) Un quadro con sfasse di Italia.
- (30) Un quadro con sfasse dorate, San Gerolimo.
- (31) Un quadro con sfasse nere, Nostro S.(Signore).
- (32) Un quadro con sfassa nera, San G...(Giosel?).
- (33) Un retrato schietto, Don Mario.
- (34) Un retrato del Gardenal(?) Gigi.
- (35) Un retrato del Papa Alessandro 7.
- (36) Un quadro grande do.(detto) Gloria.
- (37) Un quadro grande con fiori, si teniva in camera sotto il balcon.
- (38) Un quadro con sfasse d'Autuno.
- (39) Un ritratto di (1 nečitko) Signor Gerolimo Grisogono, con sfasse toche d'oro.
- (40) Un retrato sfassado del quondam Pompeo Grisogono.
- (41) Un quadro in carta, (1 nečitko) Rebus(?).
- (42) Un quadro con sfasse do.(detto) Milano et suo stato.
- (43) Un quadrel di villanatta(!).
- (44) Un quadro della Susana.
- (45) Un quadro del ritratto quondam Colonel Soppe.
- (46) Un quadro con sfasse detto Primavera.
- (47) Un quadro grande sfassado à opera dorado, Federico Grisogono.
- (48) Un quadro, sfassado do.(detto) Lucrezia; o Semiramide.
- (49) Un altro quadrel del retrato del Papa Alesandro(!) 7.
- (50) Un ritratto con sfassa nera di Lodouico Grisogono.
- (51) Un altro con sfasse dorate, di Gian Grisogono.
- (52) Un quadro in carta del disegno d'Italia.
- (53) Un disegni(!) in quadro sfassado dal aquisto(!) di Chlisa.
- (54) Un quadro di disegno(!) del Ponte di Realto.
- (55) Un quadro in carta, col desegno(!) d'Italia nel Adriatico.
- (56) Un quadro, ò desegno(!) di Morter.
- (57) Un quadro, sfassado, di paesi.
- (58) Un quadro in carta sfassado do.(detto) Genomantia(?).
- (59) Un quadro con sfassa nera del disegno(!) dell'Italia nel Adriatico.
- (60) Un disegno(!) in quadro con sfassa d'una città di Fiandra.
- (61) Un quadro sfassa, di disegno(!) d'Anuera(!).
- (62) Un quadro sfassado di disegno di Breda.
- (63) Un retrato con sfassa dorata del Re.(Reverendo) Gulio(!) Grisogono.
- (64) Un quadro di retrato sfassado del quondam signor fr.(frate) Maranello
- (65) Un quadro di disegno di (1 nečitko).
- (66) Doi quadretti, con sfasse nere di paesi in rame.
- (67) Un San Gerolimo in pieno quadro sfassado.
- (68) Un parapetto da balcon con paese senza sfasse.
- (69) Un San Francesco con Anna Soppe, et un altro San Domenico simila con altro San Iseppo piccolo; et un quadro di puppi pacati.
- (70) Un quadrel di carta, con sfasse nere, et rotte.
- (71) Un quadrel di carta in tavola, con sfasse, dalle quatro parti del mondo.
- (72) Un quadro in carta, disegno di Sebenico.
- (73) Un quadretto con cornice dorate Endimion.
- (74) Un quadro, in carta dell'ellear del Sole.
- (75) Quadretti diciassette, con figure di carta sfassati.



**Bilješke**

1  
Historijski arhiv u Zadru (dalje HAZ), spisi Magnifica Comunità di Zara, busta II, br. 149. Na spise me upozorio mr. Emil Hilje.

2  
HAZ, Miscellanea, sv. 191, poz. 33. Zahvaljujem kolegi mr. Miru Graniću, koji mi je pomogao u pronalaženju genealoškog stabla obitelji Soppe-Papali koje se nalazi u obiteljskom arhivu. Nastalo je potkraj 17. ili na početku 18. stoljeća, a iz njega se vidi da je Jerolimov otac bio Šimun, a majka iz obitelji Bortolazzi, dok je prabaka bila Grisogono.

3  
**G. Sabalich**, *Guida archeologica di Zara*, Zadar, 1897, str. 202–204.

4  
Znanstvena knjižnica u Zadru, *Liber consiliorum Iadra*, sv. V i VI.

5  
Jerolimovi sinovi bili su Franjo (Francesco), Julije (Giulio) i Šimun (Simeone). Prema genealoškom stablu obitelj nastavlja grof Franjo, koji se ženi za Mariju Papali 1670, dok Šimun gine kao branitelj Kandije, možda iste godine kada mu umire otac.

6  
Gotičko-renesansna palača srušena za vrijeme austrijske vladavine radi podizanja velike neorenesansne zgrade Okružnog suda 1902.

7  
Jedna od ljepših baroknih palača u gradu, u prošlom stoljeću zove se »Caserma del Diavolo«, sačuvana je do danas, ali djelomično devastirana (Ulica Borelli).

8  
Od 1851. ova tri sklopa prerastaju u neoklasicističku palaču Borelli, koja je u drugome svjetskom ratu djelomično srušena (Ulica Spire Brusine 7).

9  
Ova se zgrada nalazila u današnjoj Širokoj ulici, a stradala je 1943.

10  
Kuća je bila smještena na granici između samostana sv. Mihovila i tadašnjega Gospodskog trga, što bi odgovaralo položaju koji sada zauzima zgrada u Klaićevoj 9.

11  
Razlikuju se izrazi »sfasse« – izrezbareni okvir, »sfasse schiette« – izrezbareni glatki okvir. Sličan izraz nalazimo kod R. Matejčić, koja spominje rezbare retabla baroknih oltara kao »marangon de Soase« u: *Barok u Hrvatskoj*, Zagreb, 1982, str. 568.

12  
Ovo je možda bio alegorijski prikaz jer kasnije susrećemo crteže Italije na Jadranu, što po nazivu upućuje na zemljopisni pojam.

13  
Zahvaljujem S. Petricioli koja me je upozorila na ova četiri portreta što su nakon drugoga svjetskog rata iz ruševina doneseni u sabirni centar, a odatle u tek osnovani Muzej grada 1960. te se i danas čuvaju u Narodnome muzeju u Zadru.

**Summary****Marija Stagličić****The Painting Collection of the Zadar Nobleman Jerolim Soppe (around 1600–1669)**

The figure of the Zadar nobleman Jerolim Soppe (around 1600–1669) and his painting collection which was being kept in one of the family's palaces in the town, was illuminated on the basis of archival data. This very rich collection (94) consisted of portraits (16), sacral (28) and secular paintings (33). It is interesting that there was a large number of secular representations, among which landscapes and mythological and genre-scenes. This part of the collection had most probably been collected during Jerolim's life. Among the sacral paintings, there were three Byzantine icons. Not only the numerousness, but also the variety of the collection provides new insight about Zadar's cultural and artistic level at a time when its nobility, as well as the greater Dalmatian region, were taking part in one of Venetian-Turkish wars. The author attributes four portraits from the National Museum in Zadar to this collection, with special emphasis on the portrait of Pope Alexander VII.